

“Yaşıl” maliyyə Bakı müzakirələrində aparıcı hədəf olacaq

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icraçı katibi Saymon Stil Brukinq İnstitutunun Qlobal İqtisadiyyat və İnkişaf Proqramının onlayn konfransındakı çıxışında noyabrda Bakıda keçiriləcək COP29-un Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzunu daha da möhkəmləndirəcəyinə və iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə qlobal səylərə böyük töhfə verəcəyinə əminliyini diqqətə çatdırıb.

O, Azərbaycan mediasına müsahibəsində İqlim Dəyişikliyi Konfransının (COP) qlobal dünya əhəmiyyətli tədbir olduğunu bildirərək, iqlim dəyişmələrinin ətraf mühitə, iqtisadiyyata, insanların sağlamlığı və təhlükəsizliyinə ciddi təsir göstərdiyini də vurğulayıb: “COP ölkələrə bir araya gəlməyə, iqlim dəyişmələri problemlərini müzakirə etməyə, istixana qazlarının həcmnin azaldılması üçün birgə hərəkətlər barədə tədbir və qərarları qiymətləndirməyə, yenilərin qəbul etməyə əlverişli şərait yaradır. Bu isə deməyə əsas verir ki, COP əsas beynəlxalq ekoloji sazişlərdən biri olan BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının və Paris İqlim Sazişinin həyata keçirilməsi üzrə danışıq prosesinin ali orqanıdır.

Hazırda COP həm də ona görə mühüm önəm daşıyır ki, dövlət başçıları, nazirlər, digər dövlət xadimləri, eləcə də biznes, vətəndaş cəmiyyəti, media və gənclər daxil olmaqla iqlim gündəliyinin geniş aktorlar dairəsini bir araya gətirir. İqlim probleminin həlli məqsədilə məhz belə sahələrarası yanaşmaya ciddi zərurət duyulur”.

Saymon Stilin sözlərinə görə, COP29 qlobal iqtisadiyyatın və milyardlarla insanın həyatının iqlim dəyişikliyinə fəlakətli təsirlərindən xilas edilməsində iqlim maliyyəsinin oynadığı aparıcı rolunu qəbul edən tədbirlər konfransı olmalıdır. Yeni maliyyə hədəfinin konkret parametrləri hələ müəyyən edilməmişdir, onun əsasını dövlət maliyyələşdirməsinin təşkil edəcəyi gözlənilir. Eyni zamanda, vəsaitlərin böyük hissəsi daha çox ehtiyacı olan ölkələr üçün əvəzsiz və ya güzəştli əsaslarla verilməlidir.

İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının icraçı katibi daha sonra qeyd edib ki, COP29-da müzakirənin əsas aspekti iqlim maliyyələşdirilməsinin effektivliyinin artırılması olacaq. Maliyyə bazarlarında özəl investisiyaların cəlb edilməsi və “yaşıl” investisiyalar üçün stimulların yaradılması mexanizmlərinin nəzərdən keçirilməsi də diqqətdə saxlanılacaq. Eyni zamanda ümid edirəm ki, İqlim Maliyyəsi Fonduna hansı dövlətin nə qədər ödəyəcəyi ilə bağlı əsas məsələ Bakıda həll olunacaq və konfransda bu maliyyə qurumuna

vəsaitlərin toplanılması məqsədilə işlək mexanizmlər yaradılacaq. Bütün bunlarda bərabər, sessiyada iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma tədbirlərinin maliyyələşdirilməsini operativ surətdə artırmaq və beynəlxalq karbon bazarlarının ümumi rifaha xidmət etməsini gerçəkləşdirmək istiqamətində hərtərəfli müzakirələr aparılacaq.

Çərçivə Konvensiyasının icraçı katibi vurğulayıb ki, COP28-də nail olunan irəliləyişin inkişaf etdirilməsi, bərpa olunan enerji mənbələrinin 3 dəfə, enerji səmərəliliyinin 2 dəfə artırılması, adaptasiyanın sürətləndirilməsi və qalıq yanacaqdan mərhələli şəkildə imtina edilməsi ilə bağlı BƏƏ Konsensusunda təsbit edilmiş vədləri yerinə yetirmək üçün yeni milli iqlim strategiyaları maliyyələşdirilməlidir. Həmçinin əsas diqqət İtqi və Zərər Fondunun tammiqyaslı fəaliyyətini təmin etməyə, vəsait daha çox ehtiyacı olanlara yönəldilməlidir: “Biz həm ölkələr arasında, həm də onların daxilində ciddi parçalanmaların şahidi oluruq. Belə anlarda özümüzə qapanmaq istəyi yaranır. Bu, başqasının bostanında baş verənlərin mənim problemim və qaygım olmadığına dair reallıqdan uzaq bir inançdır və iqlim dəyişikliyi ilə qlobal mübarizədə uduzmağın əsasıdır”.

Saymon Stilin fikrinə, Beynəlxalq İnkişaf Bankının iri səhmdarları olan G20 ölkələri iqlim maliyyəsi üzrə məqsədlərə çatmaq üçün ümumdünya maliyyə sisteminə geniş islahatlara nail olmalı, yeni və innovativ maliyyə mənbələrinin tapılması istiqamətində çalışmalı, eləcə də daha böyük məbləğdə maliyyə vəsaitinin ayrılmasını gerçəkləşdirməli, inkişaf etməkdə olan ölkələrə dəstək verməlidir. O xatırladı ki, Braziliyanın rəhbərlik etdiyi və G20 ölkələrinin ekologiyaya və maliyyə nazirlərinin birgə keçirdiyi görüş bu sahədə müsbət nəticələrə nail olunmasını təşviq etməlidir. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının apardığı müzakirələrdən kənar keçirilən görüşlərdə iqlim maliyyəsi üzrə irəliləyişə nail olunması bu sahə ilə əlaqədar beynəlxalq qurumların da öhdəliklərini qismən azaltmağa və ümumi fəaliyyətdə irəliləyişə nail olmağa kömək edir.

Bu sahədə uğursuzluqla üzləşilmə isə Paris İqlim Razılaşmasının əsas müddəalarını böyük zərbə ilə üz-üzə qoyur. Ənənəvi illik müzakirələr zamanı əldə edilən nəticələr iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə daha qətiyyətli addımların təminatına imkan verməklə yanaşı, həm də dünya iqtisadiyyatını və cəmiyyətləri daha da möhkəmləndirir.

S.Stil, eyni zamanda, Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Sazişinin Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasında iştirakçı ölkələrin beynəlxalq iqlim maliyyəsi üzrə yekun razılığı əldə etməsinin vacibliyini də vurğulayıb: “Bu baxımdan COP29 dayanıqlı bir beynəlxalq tədbirə çevrilməli, eləcə də bu konfrans çərçivəsində iqlim dəyişikliyi ilə mübarizənin maliyyələşdirilməsi, ilk növbədə, bəşəriyyətin, eləcə də dünya iqtisadiyyatının ekologiyaya zərərli təsirlərindən xilas üçün təsiredici addımlar atılmalıdır”.

Qeyd edək ki, COP29-un baş danışıqçısı Yalçın Rəfiyev çıxışlarının birində yeni maliyyə mexanizminin – İqlim Maliyyəsi Fondunun yaradılmasında əsas məqsədin iqlim dəyişikliyi ilə mübarizəyə töhfə vermək olduğunu bildirdi. O, bunun üçün grant əsaslı 1 milyard dollar vəsait toplanılmasının zərurətini xatırladı.

COP29-un baş danışıqçısı onu da diqqətə çatdırıb ki, grant əsaslı töhfələri

lazım bilmələrinin səbəbi kiçik ada dövlətləridir: “Kiçik ada dövlətlərinin şikayətlərindən biri o idi ki, təbii fəlakət baş verəndə onlar beynəlxalq təşkilatlara müraciət etsələr də bu, nəticəsiz qalır. Ona görə də Azərbaycan alternativ maliyyə qurumunun yaradılması təşəbbüsünü irəli sürdü və bu, müsbət dəyərləndirildi”.

Y.Rəfiyevin sözlərinə görə, ayrılacaq vəsaitin 50 faizi iqlim fəaliyyətinə, “yaşıl” enerji texnologiyalarına yönəldiləcək. İnvestisiyalardan gələn gəlirlərin 20 faizi isə “2R2F” adlandırılan maliyyə mexanizmi vasitəsilə inkişaf etməkdə olan ölkələrə istiqamətləndiriləcək. İqlim Maliyyəsi Fondu kiçik və orta bərpaolunan enerji istehsalçılarına da dəstək göstərəcək.

“Biz hamımız o fikridəyik ki, indi hərəkətə keçməliyik. İqlim üzrə maliyyənin hazırkı miqyası kifayət qədər deyil. 1,5 °C-yə gedən yol Bakıdan keçir. Bu, asan həll yolu deyil. Biz inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələr, qlobal Cənub və qlobal Şimal arasında, ada və qitə ölkələri arasında inam yaratmalıyıq. COP29-u hər kəsin səsini eşidildiyini hiss edəcəyi əhatəli mühit olmasını təmin etməyəkə qərarlıyıq”, – deyərək Y.Rəfiyev bildirdi.

Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev bu il iyulun 13-də ATƏT-in baş katibi xanım Helqa Mariya Şmidini qəbul edərkən də bu barədə fikirlərini diqqətə çatdırıb. Dövlətimizin başçısı ölkəmizin

“yaşıl” keçid siyasəti və bu istiqamətdə görülən tədbirlərdən danışıraq inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərinin Azərbaycanın gündəliyində prioritet istiqamətlərdən biri olduğunu deyib və “Commonwealth” təşkilatı ilə birlikdə kiçik ada dövlətləri ilə əlaqədar xüsusi fondun yaradılması istiqamətində iş aparıldığını bildirdi.

COP29-un prezidenti, Azərbaycanın ekologiyaya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev də ayrı-ayrı çıxışlarında iqlimlə bağlı bütün səylərin dəstəklənməsində maliyyənin mühüm rol oynadığını vurğulayıb. O, bu sahədə irəliləyişlərin əldə olduğunu qeyd edərək, eyni zamanda, qlobal maliyyə institutlarına məqsəd və fəaliyyətlərinə daha da irəliləmək barədə çağırışlarını diqqətə çatdırıb.

Sonda xatırladı ki, Azərbaycanın COP29-da sədrliyi ən mühüm mövzuya – iqlimin maliyyələşdirilməsinə həsr olundu. İtqi və Zərərlərin Ödənilməsi Beynəlxalq Fondu tərəfindən sənaye güclərinin inkişaf etməkdə olan ölkələrə yardım göstərməsinə imkan yaratmaq üçün kompensasiya mexanizmi təqdim edilib. Fond indiyədək cəmi 429 milyon ABŞ dolları toplayıb ki, bu da həmin ölkələrə dəymiş zərərdən xeyli az olub. Buna görə də ekspertlər tərəfindən Bakıda keçiriləcək COP29-a iqlim maliyyəsinin ədalətli bölüşdürülməsi platforması kimi yanaşılıb.